

Vi stödjer flickors skolgång i samarbete med myndigheterna, ett arbete om upphör med nuvarande Sida-regler.

FOTO: JOHAN SÄVSTRÖM

Bättre bistånd utan staten?

Inom biståndsvärlden är sedan en tid civilsamhället ett honnörsord som ständigt upprepas. Det är det civila samhället som ska vara utvecklingsaktör numera, inte staten. Ibland innebär detta att grundläggande frågor om demokrati och representativitet kommer i skymundan – att ändamålet helgar medlen.

Afrikagrupperna har arbetat i Moçambique sedan 1976. Fram till i början av 90-talet var det volontärstöd som dominerade. Moçambique hade en statlig instans som skickade ut önskemål på vilka yrkeskategorier som behövdes. Genom åren har Afrikagrupperna sänt ut mängder av svenska volontärer med alla möjliga yrken för att bidra till återuppbyggnad av landet. De allra flesta har dock jobbat med utbildning eller sjukvård på ett eller annat sätt eftersom behoven varit störst där.

Sedan freden 1992 har mycket förändrats i Moçambique. Landet har i hög grad involverats i de globala trender och processer som styr världen idag och Moçambique har i

stort tvingats köpa hela "världsbankspaketet" med ett starkt liberaliserat ekonomisk-politiskt system.

Projektverksamhet

Numera är biståndet från utländska organisationer främst inriktat på projektverksamhet för inhemska organisationer.

Afrikagrupperna har länge skiljt ut sig från övriga givare då vi valt att fortsätta stödja den offentliga sektorn i Moçambique. I nära samarbete med statliga myndigheter inom hälsovård och utbildning, framför allt på provins- och distriktnivå, har Afrikagrupperna arbetat med projekt ute på landsbygden och på olika sätt stöttat kapacitetsutvecklingen.

Så till exempel stödjer vi flickors skolgång i samarbete med genderavdelningen i Montepuez och fortbildning av hälsovårdspersonal i norra Cabo Delgado som leds av provinskontoret för hälsovård. Projekt som behövs, som fortfarande både är högprioriterade och önskade av distrikt och provinsansvariga, och som utvärderingar dessutom har visat är bra.

När vi gör vår verksamhetsplanering måste vi naturligtvis veta att vi har finansiering för

våra aktiviteter. Vårt arbete i Afrika, men även i Sverige, bestäms till stor del av de villkor som huvudfinansiären Sida ställer på oss. Sida har de senaste åren valt att strängt åtskilja bilateralt stöd och stöd till enskilda organisationer.

Statliga givare ger stöd till offentliga sektorn, och enskilda organisationer som Afrikagrupperna ska stödja det inhemska civilsamhället. Att Afrikagrupperna vill fortsätta att samarbeta med statliga partner stör bilden och 2006 är det slut med pengar till det (i alla fall inom sida/sekastödet). Så nu måste Afrikagrupperna hitta civila samarbetspartners, eller andra finansieringar, eller lägga ner de delarna av samarbetet.

I Moçambique har civilsamhället vuxit enormt sedan freden 1992. Det finns alla möjliga organisationer att samarbeta med. Organisationer med bra mål och metoder. Organisationer som är perfekt anpassade till givares önskemål. Ibland kanske lite för perfekt anpassade.

Många av organisationerna har ingen medlemsbas utan drivs som en familjerörelse med egenförsörjning högst upp på agendan. Men det finns även andra, som till exempel

Unac, en bonderörelse med över 60 000 medlemmar.

Pengar i rätt fickor

Som utländsk aktör är det viktigt att veta vilket ben man vill stå på. Vad är viktigt och vad vill man uppnå på lång sikt?

Alltför ofta väljer utländska aktörer att samarbeta med effektiva och välstrukturerade organisationer för att snabbt uppnå resultat med projekten utan hänsyn till om det finns medlemmar som driver frågor eller definierar problem. Vad får det för effekter på lång sikt? Är det viktigt att Afrikagrupperna stödjer demokratiska organisationer med en stabil medlemsbas eller ska vi bara se till de omedelbara resultaten?

Ofta får man en känsla att organisationer som drivs som företag lyckas bättre. Fast de har ju andra förebilder och andra motiv. Ett väl genomfört projekt bidrar till mer utländska pengar för nya projekt. Termen *accountability* används ofta i detta sammanhang, att organisationerna ska kunna svara för vad de gjort och att det gått korrekt tillväga. Så gott som alltid handlar det endast om pengar – att biståndspengarna hamnat i rätt fickor. Har de gjort det är allt frid och fröjd, då bedöms fattigdomsbekämpandet som framgångsrikt.

Vem som sätter agendan eller ifall biståndspengarna stödjer en demokratisk process är ointressant i detta sammanhang.

Uppbyggandet av handlingskraftiga organisationer eller sociala rörelser tar lång tid, särskilt när kunskaperna i föreningskunskap är ringa. Det går långsamt framåt med många misstag på vägen, det vet vi inom Afrikagrupperna.

Medlemmarnas åsikter viktigast

Men organisationerna behöver väl inte ha så bråttom? Viktigast är att medlemmarna är med på vad som händer samt att målen bibehålls oavsett hur de biståndspolitiska vindarna blåser i utlandet. Istället för att organisationerna ändrar sig efter vad som är modernt för projektstöd är det bättre om de skyndar långsamt och bygger en organisation som representerar åsikter från medlemmarna och inte från biståndsgivarna.

För representation är viktigt. Även för Afrikagrupperna, eftersom vi skriver i långtidsplanen att vi ska stödja "utsatta människors möjligheter att påverka samhällsutvecklingen". Ett påverkansarbete på enskild basis ger sällan övertygande resultat. Det krävs många för att man ska få inflytande över politiken. Ett sätt är att göra det tillsammans i en organisation.

Precis som Afrikagrupperna gjorde när vi började driva rättvisefrågor i Afrika.

ULRIKA BLOM MONDLANE

Koordinator Afrikagrupperna Moçambique

SOME RIGHTS RESERVED

Detta verk är licensierat under CC Erkännande-Ickekommersiell-De licens. För att se en kopia av de <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> Markat har publicerats i www.afrikagrupperna.se/